

RAŠAS

Edvardo Tamošiūno nuotr.

etaplus

Meno teritorija #09

2022/09/30

SPEKTAKLIO AUTOBUSE REŽISIERIUS
ALEKSANDRAS ŠPILEVOJUS: NENORIU
TRINTI RIBOS TARP REALYBĖS IR MENO

2

RIČARDAS DAILIDĖ:
PORTRETINĖS FOTOGRAFINĖS
INTONACIJOS

4

ART'I AR NEART'I?

5

SENIEJI FOTOGRAFIJOS
PROCESAI SUGRĮŽTA Į
ŠIANDIENOS KŪRYBĄ

7

GINTARĖ MARIJA ŪSĖ:
„JEIGU GALI
NEŠOKTI – NEŠOK“

8

SPEKTAKLIO AUTOBUSE REŽISIERIUS ALEKSANDRAS ŠPILEVOJUS: NENORIU TRINTI RIBOS TARP REALYBĖS IR MENO

Valstybinis Šiaulių dramos teatras sezoną pradėjo neįprasta premjera. Spektaklis-kelionė „Pakeliui“ vyksta autobuse. Tokiu būdu teatras kviečia susipažinti su Lietuvoje vis labiau populiarėjančiu įvietintu teatru. Kuo įvietintas spektaklis skiriasi nuo tradicinio, kaip jis kuriamas ir patiriamas, kalbamės su režisieriumi Aleksandru Špilevojumi.

– *Netradicinę teatrinę patirtį siūlantis spektaklis „Pakeliui“ iškart susilaukė didžiulio žiūrovų susidomėjimo. Visi lietuviai šiam rudeniiui – parduoti. Kas, jūsų manymu, taip traukia publiką?*

– Manau, suveikė kompleksas priežasčių. Visų pirma, publiką traukia neįprasta spektaklio-kelionės forma. Antra, tai galbūt primena nostalgiskus laikus, mokyklinės ekskursijas. Trečia, toks spektaklis suteikia žmonėms galimybę nuveikti kažką nekasdieniško – į kelionę nenuspėjamu maršrutu leidžiamasi vėlai vakare. Nors keliaujama pro pažįstamus Šiaulius, tačiau miestas atsiveria naujai. Netikėtumo efektą sukuria vaidinimo vietoje instaliuotas apšvietimas, neįprasti žiūrėjimo rakursai, nesurepetuoti trukdžiai, oro sąlygos. Netikėtai iš tamsos išnyrančios vaidinimų lokacijos, laikmečius atspindintys aktorių kostiumai, pati Rapolo istorija nukelia žiūrovus į praeitį tarsi laiko mažina.

Dar vienas svarbus populiarumą lemiantis veiksnys galėtų būti ir tai, kad norint suvokti ir patirti šį spektaklį nereikia ypatingų pastangų, specialaus išsilavinimo

ar šiuolaikinio teatro išmanymo. Aš, kaip ir kituose savo spektakliuose, labiau akcentuoju emocinį poveikį ir jausminį pradą. Juk ir mokslininkai tvirtina, kad žmogus pasaulį pažįsta ne tik per faktus, bet ir per patirtis. Būtent spektaklio patyrimas, o ne suvokimas, yra kertinis šiame spektaklyje. Pastebėjau, kad ir žiūrovai, rašydami atsiliepimus apie „Pakeliui“ socialiniuose tinkluose, dažniausiai rašo, kad dalyvavo, patyrė, o ne žiūrėjo spektaklį.

– *Galbūt veikia ir tai, kad „Pakeliui“ yra kito didžiulės sėkmės sulaukusio jūsų statyto spektaklio „Bagadelnia“ tęsinys?*

– Manau, suveikė ir tai. Juk spektaklis „Bagadelnia“ yra žinomas didelei daliai Šiaulių teatro lankytojų. Naujajame spektaklyje jie tarsi turi galimybę dalyvauti „Bagadelnios“ tęsinyje.

Dar vienas nepamirėtas dalykas yra labai svarbus – tai puiki spektaklį kuriančių aktorių komanda. Jei „Bagadelnioje“ dalyvavo vyresnės kartos grandai, tai „Pakeliui“ dirbau su įvairių kartų aktoriais. Tai buvo išties didžiulis visos komandos kūrybinis

► Nukelta į 3 p.

Arvydo Gudo nuotr.

MAŽŪJŲ KALBŲ SINDROMAS

Dr. doc. Gintaras LAZDYNAS

Seniems žmonėms mano patarimas greičiausiai nepadės, bet jaunas gabus kūrėjas, puoselėjantis didžius lūkesčius poezijos ar prozos baruose, svajojantis apie platesnį nei gimtojo kaimo ribos pripažinimą, turėtų įsikalti į galvą: lietuvių kalba yra per maža, kad įstengtų atverti vartus į platųjį pasaulį.

Rinkis bet kurią didžiąją kalbą – ir sėkmė bus garantuota. Jau seniai įsitikinome, kad maža mūsų kalba netinka didžiajam žodžio menui, ji pasimeta tarp anglų, vokiečių, prancūzų kalbų be jokios galimybės užkopti į pasaulinės literatūros viršukalnes. Tokia yra skaudi, bet akivaizdi tiesa, niekur nuo jos nepabėgsi.

Šis dėsnių galioja visoms mažoms kalboms. Likimas nuskriaudė ne tik mus, mūsų kaimynai latviai, estai, norvegai, suomiai, švedai, danai irgi kenčia. O islandai – tie, kurie už Kauną vos didesni? Ar žinote bent vieną Nobelio premijos laureatą iš mažų Šiaurės šalių? Turbūt ne. Na, nebent kokią norvegą Knutą Hamsuną, gal dar islandą Haldorą Laksnesą ar švedę Selmą Lagerlof. Ir viskas. Išimčių visur pasitaiko. Jūs sakote, premiją gavo dar ir Henrikas Pontopidas, Sigrid Undset, Fransas Emilis Silanpė, Peras Lagerkvistas ir būrys kitų šiauriečių? Nesiginčysiu, tikiu, gal ir gavo,

bet esmės tai nekeičia – su maža kalba į pasaulį neprasimuši. Ne, nei Henrikas Ibsenas, nei Astrida Lindgren, nei Augustas Strindbergas, nei daug kitų skandinavų rašytojų, kuriuos pasaulis skaito ir vertina, premijos negavo.

Nereikia pirštais badyti, pats matau, kad mano įrodymai užstrigo. Noriu žūtbūt pritempti prie idėjos, bet nepavyksta. Ne dėl to, kad idėja bloga, tiesiog pasirinkau blogą pavyzdį, nes kuo kitu paaiškinti, kad mes, lietuviai, rašome, rašome, bet mūsų raštais niekas nesidomi. O štai tokie pat mažiukai kaip ir mes airiai perėmė anglų kalbą ir dėl to turi tiek daug garsių rašytojų: keturis nobelistus, „Guliverio keliones“, Džeimsą Džoisą ir taip toliau. Pavyzdys geras, tik atvejais nedėsningas?

Abejones nesunkiai galėtų išblaškyti užsienietiški internetinių knygynų puslapiai, bet jie atkakliai nesirošia to daryti. Priešingai, juose pilna slovėnų, olandų, če-

kų, net albanų... Didelės ir mažos kalbos ten rungtis kaip lygūs su lygiais. Mažosios kalbos užauga didesnės už didžiausias, kai vertimais peržengia savo kalbų ribas. Kalbos didumas lieka svarbus tik vietiniam skaitytojui. Didelė anglų kalba Prancūzijoje nė kiek nepadeda Ernestui Hemingvėjui su Viljamu Folkneriu, kurie priversti šnekti prancūziškai, o amerikiečiai net Johano Volfango Gėtės „Fausto“ neskaito vokiečių kalba, kuri jiems yra tokia pat maža kaip ir lietuvių, tai yra nesuprantama. Jie skaito „Karlsoną, kuris gyvena ant stogo“, bet ne švediškai, o pasididinę iki anglų kalbos. Net ir patys genialiausi kūriniai po pasaulį plinta ne per kalbos didumą, o per vertimus.

Ar ne taip ir mes patys skaitome ispanus ar prancūzus, sumažintus iki lietuvių kalbos? Ir kas keičiasi? Maža kalba sumenkina kūrinių vertę, didelė padidina? Anaipol! Jeigu maža kalba sumenkintų vertę, vargas būtų Homerui, kurio poemą senąja graikų kalba visame pasaulyje skaitė turbūt tik keli šimtai skaitytojų. Sakote, ne didelė kalba didžius padarė „Faustą“, „Hamletą“, „Poniją Bovary“, „Paryžiaus katedrą“, „Stiklo karoliukų žaidimą“ ir „Užburtą kalną“? O jeigu ne kalba, tai kas?

Visiškai susipainiojau ir mane apniko abejonės. Jeigu rausimės dar giliau ir netikėtai paaiškės, jog visai ne mūsų mikroskopinė kalba kalta dėl to, kad niekas mūsų nepadidina iki anglų ar vokiečių kalbos, tai ką, neteksime teisės dejuoti, jaustis nu-

skriausti, klastingai apvogti, nesuprasti ir nebegalėsime raudoti: „Oho! mes dar ne tokius sėkspyrus su gėtėmis turime, Balzakas neprilygsta Žemaiti, tik kad ta mūsų kalba tokia niekam tikusi, visiems burnas užčiaupia, rankas kojas supančioja“?!

Turiu viešai pripažinti, negera intonacija pradėjau šį savo pasisakymą. Norėjau padejuoti su visais kartu, bet pristigau argumentų. Į mūsų tautinį kūną ir kraują įaugusio švento tikėjimo nepavyko pagrįsti nepajudinamais įrodymais, kurių ant šios žemės vargiai rastume. Nejaugi teisi bus Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė, kuri prieš gerą 100 metų mokė: „Išverskite geriausią lietuvių kalba veikalą į rusų kalbą, lenkų ar vokiečių kalbą, kaip jums lengviau, ir tuomet gal suprasite mūsų veikalų, talentų, psichologijų, gilumų vertybę... Ne tik turinio, bet ir formos silpnumas aiškiai rodo rašytojų menką kultūrą.“

Sunku keisti įsisenėjusias nuostatas, bet kitos išeities neturime. Braukime pirmąją pastraipą žemėn ir užsirašykime: jeigu esi jaunas kūrėjas, viltingai žvelgiantis į ateitį, įsikalk sau į galvą: pasaulis įsiklausys į tavo žodžius tik tada, kai turėsi pasakyti kažką vertingo. Jeigu nesugebi nieko verto pasakyti lietuviškai, nesitikėk, kad tas niekas, pergromuluotas angliškai, ims skambėti kaip budos Tatagatos išmintis. Tokia yra skaudi, bet akivaizdi tiesa – niekur nuo jos nepabėgsi. Maža mintis net ir didžiausią kalbą paverčia maža, didelės mintys net ir mažiausią kalbą padaro didelę.

Edvardo Tamošiūno nuotr.

Arvydo Gudo nuotr.

Arvydo Gudo nuotr.

Arvydo Gudo nuotr.

► Atkelta iš 2 p.

darbas – man reikėjo ne atlikėjų, o kartu su manimi kuriančių menininkų. Didžiuliam mano džiaugsmui, Šiaulių aktoriai net prano lūkesčius, išgrynino idėjas, savarankiškai tobulino mizanscenas.

– *Spektaklis „Pakeliui“ yra Lietuvoje dar gana naujo, bet vis labiau populiarėjančio vadinamojo įtraukiamojo, įvietinto teatro kūrinys. Yra teigiančių, kad šis žanras yra labiau jausminės prigimties ir dėl to nesunkiai paperka žiūrovą. O dėl ko jūs ėmėtės šio žanro?*

– Šio žanro ėmiausi pirmą kartą, tačiau tikrai nematau, kad įvietintas teatras yra nukreiptas į jausmus. Pavyzdžiui, mano matyti grupės „Rimini Protokol“ spektakliai apeliuoja į sąmoningą aplinkos ir to, kas vyksta su žiūrovu, suvokimą. Apskritai aš, kaip menininkas, tikrai neribuočiau pasirenkamų formų ir priemonių, jei jos yra veiksmingos. Esu girdėjęs, kad panašiai publiką veikia ir scenoje gyvai atliekama muzika. Iš dešimties mano sukurtų spektaklių trijose skamba gyva muzika, bet tai darau dėl labai skirtingų priežasčių ir tikrai ne dėl to, kad priviliočiau ar lengviau paveikčiau publiką. Galų gale, nematau nieko blogo, jei muzika ar įvietintas spektaklis randa greitesnį kelią į žiūrovo širdį. Tikrai neturiu tikslo specialiai apsunkinti save ar žiūrovą sudėtingais keliais.

– *Kas yra svarbu įvietintame spektaklyje? Kuo jis skiriasi nuo tradicinio?*

– Įvietinto spektaklio kūrimas gerokai skiriasi nuo tradicinio teatro, kur paprastai atsispiriama nuo teksto ar aktorių. Čia svarbiausias elementas yra vieta, kuri diktuoja visą spektaklio vyksmą. Atvykęs į pasirinktą vietą, stengiausi į ją įsiklausyti, pajusti ir pagal tuos pojūčius kurti spektaklio vyksmą. Pavyzdžiui, nuvykęs į autoparką, pamačiau didžiulę asfaltuotą erdvę, betono dykumą. Iškart pagalvojau, kad jei joje patalpinčiau vieną žmogų, aktorių, jis atrodytų labai menkas ir vienišas. Supratau, kad reikės sukurti šią vietą atliepiančią išsiskyrimo ar vienatvės išgyvenimo epizodą. Taigi konkreti vieta padiktavo ir dramaturginius, ir režisūrinius sprendimus.

– *Tai miestas tikrai buvo režisierius?*

– Taip, miestas iš tikrųjų stipriai režisavo. Buvo labai įdomu repetuoti, nes praeiviai tuo metu dar nesuprato, kad vyksta spektaklio repeticijos. Susidurdavom su realiais žmonėmis, kurie manė, kad vyksta realūs konfliktai, meilės prisipažinimai. Jie sustodavo, norėdami įsikšti, padėti, laidavo replikas. Tai buvo taip žavinga! Galėjome tarsi pasitikrinti, ar scenos atrodo įtikinamos. Jei praeiviai nesuprasdavo, kad tai repeticija, vadinas, viskas vyko taip, kaip ir turėjo.

– *Kaip repetavote? Kokie iššūkiai laukė aktorių ir visos kūrybinės komandos?*

– Įprastų repeticijų salėje išvis nebuvo. Iškart ėjome į atviras erdves. Jei dar tiksliai nežinojome, prie kurio bendrabučio vyks veiksmas, ieškojome panašių kiemų. Aktoriai neturėjo repetavimo „juodoje dėžutėje“ komforto. Net karščiausiomis rugpjūčio dienomis repetavome lauke, girdėjome miesto triukšmus, virš galvų skraidančius NATO lėktuvus. Reikėjo laiko įsisavinti, kad viskas, kas girdisi ir vyksta aplink, yra ne trukdžiai, o neatskiriama spektaklio dalis. Toks procesas buvo nemenkas iššūkis aktoriams.

Be to, mums nuo pat pradžių labai reikėjo žiūrovų reakcijų, tad stebėti repeticijas kvietėme neužimtus aktorius. Svarbiausia – kad rašydamas tekstą pirmiausia turėjau tiksliai valdyti laiką. Naudodamasis „Google“ žemėlapiu programėle, tiksliai išmatavau pervažiavimų laiką ir tik tada rašiau tekstą, jį garsiai skaičiau ir tikrinau, ar spėjame. Taip tikrindamas supratau, kad kai kurie mano parašyti monologai gerai

klausėsi ramioje salėje, bet visiškai netiko autobuse. Visa tai vertė nuolat daryti korekcijas – ir dramaturgines, ir režisūrines, ir aktorines.

– *Žiūrovui gali susidaryti įspūdis, kad šis spektaklį nesudėtinga rodyti – važiuoji su pasakojančiu aktoriumi autobusu, kelis kartus išlipi pažiūrėti vaidinamų scenų ir tiek. O kaip yra iš tikrųjų?*

– O iš tikrųjų šio spektaklio parodymas yra techniškai sudėtingas ir reikalauja visų aptarnaujančių barų didelio dėmesingumo, sutelktumo, operatyvumo. Nežinau, ar žiūrovas pastebi, kad tarp važinėja ne tik autobusas. Visi techniniai darbuotojai, apšvietėjai, rekvizitininkai vyksta atskiru transportu. Be autobuso, važiuoja dar trys arba keturi automobiliai.

Sykį, man važiuojant autobusu su žiūrovais, pamačiau kaip mus aplenkė mikroautobusas, vežantis rekvizitą, kostiumus ir aktorius. Iki sustojimo buvo likę kokie 300 metrų, tad mikroautobuso vairuotojas rodė ženklus, kad autobuso vairuotoja sulėtintų greitį ir aktoriai spėtų pasiruošti būsimai scenai. Taigi, viskas šiame spektaklyje turi veikti kaip laikrodžio sekundžių tikslumu.

– *O kaip sekėsi bendrauti su šiauliečiais verslininkais, institucijomis, derinant leidimus ir visa kita?*

– Mane nustebino parodytas geranoriškumas. Visi nuoširdžiai padėjo, kuo galėjo, pastatų savininkai sutiko per langą permesti elektros laidus, kad galėtumėm įsijungti apšvietimą. Nors spektaklis labai susijęs su Šiauliais, bet ateityje tikrai galima galvoti apie gastroles ar vykimą į festivalius.

– *Ar dar kartą ryžtumeisi panašiam kūrybiniam iššūkiui?*

– Aš vis dėlto esu įpratęs prie labiau tradicinių repetavimo būdų. Pirmą kartą išbandžiau įvietinto teatro formą. Jei šio klausimo būtum paklaususi savaite prieš premjerą, greičiausiai būčiau atsakęs, kad nebekartotčiau. Kai viskas sustojo į savo vėžes, jaučiu didžiulę meilę šiam darbui ir į klausimą atsakyčiau teigiamai. Nesibaidyčiau panašios patirties, norėčiau prie jos grįžti.

– *Kodėl spektaklis vyksta sutemus?*

– Man norėjosi sukurti dirbtinį pasaulį. Visą XX amžių nuolat bandyta trinti ribas tarp realybės ir meno, o aš nenoriu jų trinti. Kaip paveikslas turi savo rėmus, taip ir spektaklis turi juos turėti, kad atskirtų jį nuo tikrovės. Tamsa padeda sukurti paveikslo efektą – sumažėja realaus pasaulio kontūrai, įvairios detalės, kurių nereikia, paskęsta tamsoje. Man norėjosi aiškaus fokuso į veiksmą, tamsa puikiai kontrastuoja su apšviestomis spektaklio mizanscenomis.

– *Gal turite planų dar vienai „Bagadelnios“ serijai?*

– Esu sulaukęs tokių siūlymų iš aktorių. Gal ir galima tokia avantiūra, bet kol kas mano vidinis kritikas šnibžda: „Ei, Aleksandrai, tik netapk vieno spektaklio režisieriumi.“ Taigi mano atsakymas šią akimirką būtų „nežinau“. Klausimas – ar to reikia? Beje, mano mėgstamas dramaturgas Martinas McDonaghas yra sukūręs pjesių seriją apie vieno miestelio gyventojus.

– *Ko palinkėtumėt būsimam spektaklio „Pakeliui“ žiūrovui?*

– Nebijoti ir būti atviram. Žinokite, kad spektaklio metu žiūrovai nėra verčiami dalyvauti, veikti ar kažką atlikti. Kiekvienas gali surasti savo būdą, kaip jis nori patirti spektaklį: galima tiesiog sėdėti ir stebėti, galima ištraukti ir žaisti. Siūlyčiau tiesiog ateiti, pakeičiauti ir grįžti su naujais potyriais. „Pakeliui“ nėra sudėtingas teatrinis eksperimentas. Ši teatralizuota kelionė yra akivaizdi žmogaus gyvenimo kelionės metafora. Kiekvienas, kaip ir gyvenime, galime pasirinkti, kaip ir koku laipsniu norime ištraukti.

RIČARDAS DAILIDĖ: PORTRETINĖS FOTOGRAFINĖS INTONACIJOS

Filosofas Jurgis DIELIAUTAS

Nuo rugsėjo 9 d. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos antro aukšto fojė eksponuojama Ričardo Dailidės fotografijų paroda „Portretinės fotografinės intonacijos“.

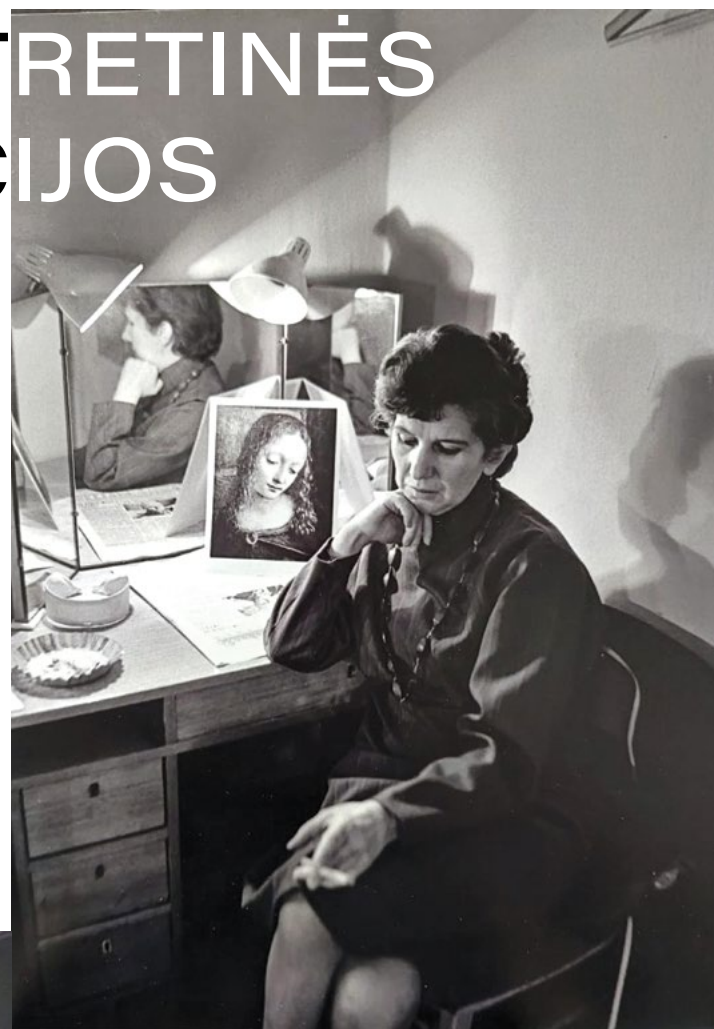
Šios fotografinės portretinės intonacijos yra kupinos tiesioginės muzikinės, artistinės, atlikėjo ir muzikos renginių, koncertų apžvalgos, analizės ir kritikos patirties. Vis dėlto parodoje regimos kitokios vizualinės, fotografinės intonacijos. Šioje 12 darbų visumoje – kintamos kompozicijos, blykstančio fono, nykstančios portretuojamos aplinkos tonacijos.

Kliaunamasi reportažine apžvalga, kai stambus planas į tiesioginį portretavimą įtraukia aplinką ir gausybės san-

talkų galimybes. Ričardo Dailidės portretinė paroda, viena vertus, yra laike patikrintos išraiškos – tarsi gerai žinomos ir lengvai atpažįstamos. Bet žinomumas autoriui nėra atsakas, o vis nauja užduotis, paraiška ieškoti vis kitokios rodomo charakterio pauzės, tonalinės bruožų regimybės įvairovės.

Iškyla ir paties portretuojančiojo užduotis, pirmiausia vizualinė, – kuriant portretą palikti gyvos akistatos liudijimą, nieko negerinant, negražinant, nemodeliuojant ir dirbtinai nemoderuojant nuotraukoje palikti tik būtinas akistatas. Jas apibūdina nenoras kištis, kurti dirbtinę intrigą, mėginti iš anksto vertinti ir skubotai apibendrinti. Yra tikima susitikimo aplinka ir derme, regima permaina.

Nesiekama privalomai į portretavimą įtraukti įtikinamo natūralumo ar perdėto estetiškumo apraiškų. Palikta vietos stichiškai žaismei, asmeninei suvokties intrigai. Tikima portretuojama stichiška įvairove, kūrėjo, menininko išraiškų visuma, kuri tarsi nežymiai pakeičia įprastą darbinę aplinką.

Menininko aplinka portretavime nuolat prisipildo gausybe skirtingų nuorodų, nelauktų papildymų, nežymių apeliacijų į kaitą, akimirkos svarbą, vizualinio momento visuminę dermę.

Visi parodoje rodomi žmonės yra susiję su Šiauliais, patyrę šio miesto įtaką, patekę į jo meninę įtaigą, kai kurie iš jų polemizavę su čionykšte kūrybine aplinka. Juos suveda, išrikiuoja ir paveikia vietos vyksmas, kupinas skirtingų išraiškos galių sankirtų – gausybės įkūnytų kreipinių, gestų, mimikos kaskadų. Autorius pasitiki tokiomis išraiškomis, kai kada visai stichiškomis išstatomis, o kai kada privačiomis improvizacijomis.

Fotografas mums, visa tai stebintiems, palieka savo matymo ir mąstymo, jautrumo bei rišlumo viziją. Į veidą ir į kūną besiremianti aplinka prikelia, primena, paveja laike paklydusias detales, situacijų aplinkybes, laikmečio kultūrinius ypatumus, takų tonumą ir vizualų intonavimą.

Ričardo Dailidės nuotraukos

„PERIMETRAS 160“: 22 MENININKAI, 80 KŪRINIŲ

Rugsėjo 9 d. Lietuvos dailininkų sąjungos Šiaulių dailininkų organizacijos galerijoje S_IN atidaryta Šiaulių krašto vizualiojo meno kūrėjų mažo formato darbų paroda „Perimetras 160“.

Živilės Žvėrūnos nuotraukos.

Atidarymo metu Šiaulių dailininkų sąjungos pirmininkas Bronius Rudys sveikino dalyvius pagaliau atidarius bendrą parodą, kurios idėja buvo aptarta vieno iš susirinkimų metu, dar prieš pandemiją.

„Džiaugiuosi, kad nuo 2019 metų brandinta idėja pagaliau buvo įgyvendinta. Džiugu ir tai, kad Šiaulių dailininkų sąjungos skyriaus susirinkimo metu buvo pritarta, jog bendra paroda taptų kasmetiniu meno renginiu, skirtu miesto gimtadieniui“, – kalbėjo B. Rudys.

Parodoje „Perimetras 160“ šįmet dalyvauja 22 menininkai, o ekspoziciją sudaro net 80 kūrinių. B. Rudys akcentavo, kad nors ir džiugu, jog prie parodos prisijungė tiek tapytojai, tiek grafikai, tekstilininkai, tačiau kitais metais tikisi, kad ekspoziciją papildys skulptūros, 3D kūriniai, taip išskleidžiant visą skyriaus narių kūrybinę įvairovę.

Roberta Stonkute

ART'I AR NEART'I?

Perfrazuojant Šekspyro Hamletą – ART'i ar neART'i? Kurti ar nekurti? Menas ar ne menas? Jei galvoji, kad menininkų ir kultūros kūrėjų nevargina šie klausimai, nes atsakymai ir taip žinomi, – klysti.

Ar žinotai, kad Pablas Pikasas tobulai tapė žmonių kūnus, tačiau atsisakė kurti kaip kiti, nes jį domino tai, kas dar nėra atrasta? Jis ieškojo savęs, o atrado naują meno stilių ir... įkvėpė ateitį. Labiau nei kas kita, gebėjimas kurti naujus dalykus keičia mūsų kasdienybę ir turi įtakos aplinkai. Apsidairykite. Ką matai aplink save? Kas kaba tavo kambaryje, svetainėje? Ko klausai, ką žiūri, ką skaitai? XXI a. esame apsupti meno, technologijų ir programėlių, skirtų jo ekspansijai. Jis mūsų telefonuose, namuose, mes jį vilkime, tad apie meną ir kūrybą kalbėtis, jais domėtis darosi privaloma.

Įvairiausi tyrimai ir statistikos šaukte šaukia, kad mes nežinome, ką dirbs ir kuo užsiims vaikai, kurie dabar lanko mokyklas. Sunku numatyti, kaip kis ir dabar dirbančiųjų veiklos. Sutariama tik dėl vieno – kūrybingumo ugdymas(is) visiems yra būtinas. Būti kūrybingam – tai gebėti vertinti kritiškai, greitai orientuotis ir rasti sprendimus, prisitaikyti prie naujų technologijų, suprasti, kaip ir kodėl jos veikia, gebėti pritaikyti išradimus savo ir kitų kasdienybei.

Su kolegomis sutariame, kad geriausias būdas ugdyti(s) kūrybingumą ir bandyti įsivaizduoti ateitį – patirčių mainai. Sumastėme projektą „ART'ERija: jaunųjų menininkų įgalinimas Šiauliuose“, kurio metu į Šiaulių dailės galeriją atvyks kultūros ir meno kūrėjai, kurie dalysis savo patirtimi su mumis visais, nes kūrybingumo ieškoti ir jį ugdyti(s) niekada nevėlu!

Spalio–lapkričio mėnesiais kviesime į penkis nepamokamus susitikimus su individualiais kūrėjais, kurie skaitys pranešimus apie kūrybingumą ir kaip jis reiškiasi jų kasdienybėje, kaip jie jį įdarbina. Mums buvo svarbu, kad atvykstantys asmenys būtų iš skirtingų sferų, kas padėtų mums suvokti požiūrių ir nuomonių įvairovę, įvertinti skirtingus raiškos būdus.

Pranešimų ciklą atidarys Lietuvos tarptautinio scenos menų festivalio „ConTempo“ organizatorė, Lietuvos šokio informacijos centro ir festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ direktorė Gintarė Masteikaitė. Aktorius, režisierius, dramaturgas, vienas iš teatro laboratorijos „Atviras ratas“ įkūrėjų Justas Tertelis kvies pažinti ir lavinti savo kūrybingumą. Į gimtąjį miestą užsuks dokumentinės fotografijos atstovas Tadas Kazakevičius, kurio parodų ciklai pripažinti tarptautiniu mastu. Komunikacijos, viešųjų ryšių ir kūrybinio rašymo profesionalė Viktorija Urbonaitė pasakos apie tai, kaip pasiekti žmonių širdis, o pranešimų ciklą užbaigs tapytojas, reklamos specialistas Jonas Valatkevičius, kuris gilinsis į tai, kas daro žmones laimingus.

Labai laukiame ir spalio 21 d., kai kultūros lauko dalyvių (menininkų, kultūros darbuotojų) kviesime į gerųjų patirčių forumą „Kūrybinis potencialas: (pra)rastas galimybės“, kur kitų Lietuvos miestų atstovai pasakos apie meno ir menininkų kuriamas pridėtinės vertės miestui, o diskusija „Kalėjimas ar rūmai: vieta menininkui?“ kvies susikonsultuoti ir diskutuoti apie mūsų miesto galimybes bei potencialą.

Roberta Stonkutė

*Įspūdingas
susitikimų ir kūrybingumo
pilnas ruduo prasideda,
tad susimatom
Šiaulių dailės galerijoje!*

PRANEŠIMŲ CIKLAS „ART/ERIJA: KŪRĖJAI KALBA“

2022 10 04 18.00 val.
Gintarė Masteikaitė
„Nuo neapykantos iki meilės – miesto ir kūrėjo santykis“
Nuo 2017 m. esu VŠĮ „Lietuvos šokio informacijos centras“ ir festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ direktorė. Jau 17 metų dirbu kultūros vadybos srityje, t.y. vystau projektus susijusius su šiuolaikinio šokio ir cirko sritimis bei rūpinuosi Lietuvoje sukurtų meno produktų pristatymu užsienyje ir atvirkščiai. Aktyviai dalyvauju kultūros politikos procesuose. Nuo 2019 m. organizuoju didžiausią vidurio Lietuvos tarptautinį scenos menų festivalį „ConTempo“, o 2017–2022 m. prisidėjau prie „Kaunas – Europos kultūros sostinės“ programos vystymo.

2022 10 07 17.00 val.
Justas Tertelis
„Kūrybingasis Aš: kaip kūrybingumas veikia praktiškai ir kaip jį stiprinti savyje?“
Esu profesionalus teatro kūrėjas (režisierius, teatro ir kino aktorius, dramaturgas), vienas iš teatro laboratorijos „Atviras ratas“ įkūrėjų, „Keistuolių teatro“ narys. Bendradarbiauju su įvairiais Lietuvos teatrais, kūrėjų pristatymą užsienio teatro festivaliuose. Aktyviai kuruo tiek teatrui, tiek radijui. Kūryba ne kartą apdovanota festivaliuose ir aukščiausiais valstybiniais teatro apdovanojimais. Dainuoju, rašau tekstus. Dalį savo laiko skiriu švietiškai veiklai: iniciuoju, kuruoju edukacinius, kūrybingumą ugdančius projektus. Esu kūrėjų asociacijos „Kūrybinės jungtys“ narys, „Kūrybinių partnerysčių“ projekto praktikas.

2022 10 13 18.00 val.
Tadas Kazakevičius
„Fotografija: priežastis pažinti žmogų“
Esu dokumentinės fotografijos atstovas ir didelis juostinės fotografijos entuziastas. Mano kūryba koncentruojasi į humanizmą, į žmogaus ir jo istorijos atskleidimą, perteikimą. Mano fotografiniai ciklai „Tai, ko nebebus“ ir „Tarp Dviejų Krantų“ yra pripažinti prestižiniuose „World Press Photo“, „Leica Oskar Barnack“, „LensCulture Exposure“ apdovanojimuose, spausdinti „The British Journal of Photography“ žurnale, eksponuoti tarptautiniu lygiu žinomuose fotografijos festivaliuose užsienyje (Kinijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje) ir eksponuoti Europoje, JAV, Kinijoje, Jungtinėje Karalystėje ir kt.

2022 10 22 14.00 val.
Viktorija Urbonaitė
„Kaip pasiekti žmonių širdis ir ten pasilikti“
10 metų skyriau tyrimams ir studijoms ir įgijau 3 aukštojo mokslo diplomus. Esu komunikacijos specialistė, rašytoja, Lietuvos radijo ir televizijos laidų („Pažinimai“, „Išpažinimai“) vedėja. Esu knygos „Vakaro istorijos Lietuvos mergaitėms“ bendraautorė, knygos „Palangos orkestras. Dialogai“ autorė bei gražiausios 2019 metų knygos konkurso laureatės knygos „Fotosintezė“ (autorė Reda Tomingas) teksto stilistė. Kūrybinį rašymą ir storytelling'ą dėstau Lietuvos žurnalistikos centre, „GoForward“ akademijoje. Gyvenime teko garbė ir atsakomybė būti Popiežiaus Pranciškaus vizito Lietuvoje turinio komunikacijos vadove.

2022 11 04 17.00 val.
Jonas Valatkevičius
„Kaip tapti laimingu? Menas, žmogus, pasaulis“
Esu komunikacijos profesionalas, rašytojas ir tapytojas, visa tai mėginantis suderinti jau beveik 30 metų. Baigiau meno istorijos studijas Vilniaus dailės akademijoje ir penkerius metus dirbau parodų kuratoriumi Šiuolaikinio meno centre, Vilniuje. Esu parašęs krūvą dailės kritikos tekstų, kurie išspausdinti spauldėje. Pradėjęs dirbti reklamos agentūrose, plušu ten iki šiol.

PARTNERIAI:

PROJEKTO VEIKLAS FINANSUOJA:

ORGANIZATORĖ:

RENGINIAI NEMOKAMI. REGISTRACIJA:

ARBA TEL. 865956545

ŠIAULIŲ GIMTADIENIUI – „AKT/AKTS/AKTAS“

Šiaulių dailės galerijoje veikia tradicinė tęstinė draugaujančių Baltijos šalių miestų – Pernu, Jelgavos ir Šiaulių – menininkų kūrybos paroda „Akt/Akts/Aktas“, kuri atidaryta minint Šiaulių gimtadienį.

Šiomet pagrindine parodos ašimi tapo intriguojanti akto tema vizualiniame mene. Vakarų menas tiesiogiai susijęs su nuogo kūno vaizdavimu. Nuo antikinių skulptūrų iki erotinių R. Mapplethorpo fotografijų menininkai pasitelkia nuogo kūno ikonografiją kaip sak-

ralumo ir grožio, tobulumo ir eros mirties ir nykimo tyrinėjimo būdą.

Tradicinės Vakarų meno akademijos mokymo programa tiesiogiai susijusi su nuogo žmogaus kūno studijomis. Šiuolaikiniame kino, teatro, performanso mene kūnas įgyja naujas radikalaus fiziškumo savybes. Vizualiniuose menuose taip pat gausu subjektyvių jo savybių interpretacijų. Menas iki šiol yra pats vizualiausias ir emocionaliausias žmogaus kūniškos prigimties pažinimo kelias, todėl parodų salėse tiek daug teminių akto parodų bei meninių kūniškumo interpretacijų.

Draugaujančių miestų – Pernu, Jelgavos ir Šiaulių – menininkų kūrybos paroda „Akt/Akts/Aktas“ susitelkia į šių miestų menininkų akto vaizdavimą savo kūryboje. Pernu menininkai Markas Toomastas, Indrekas Aija, And-

reas Adamsonas, Alaras Raudoja daug metų savo įvairiapusėje kūryboje gilinasi į menines akto galimybes. Tai nestebina, nes Pernu miestas yra žinomas kaip meninė radikalių performansų ir provokuojančio nuogumo sostinė.

Jelgavos fotografas Eduardas Kapsa savo kūryboje nuosekliai puoselėja klasikinio akto meno galimybes, siekia tobulumo kurdamas elegantiškai choreografiškas kompozicijas. Šiaulius šį kartą atstovauja tapytojas Ričardas Garbačiauskas, kurio potėpis gražina kūnui jo medžiagiškumą, faktūrą. Tai itin būdinga Ričardo kuriamiems aktams. Jie gražūs ir baugūs vienu metu, kaip ir kūniška mūsų prigimtis.

Parodą aplankyti galite iki spalio 1 d. Primename, kad šeštadieniais Šiaulių dailės galerijoje su vaikais iki 16 metų kviečiame lankytis nemokamai!

Roberta Stonkutė

MENININKAI KVIEČIAMSI DALYVAUTI KŪRYBINIAME PAŠTO ŽENKLO KONKURSE

Lietuvos paštas kviečia dailininkus, meno studijų krypties studentus bei kitus kūrėjus dalyvauti kūrybiniame konkurse – kurti iliustracijas pašto ženklams net devyniomis skirtingomis temomis. Menininkų darbais iliustruoti pašto ženklai bus išleisti 2023 m. Darbų laukiama dar iki šių metų lapkričio 18 d.

Pašto ženklas – tai ne tik išankstinė apmokėjimo už siuntimą priemonė, bet ir šalies ambasadorius, kuris atspindi svarbius įvykius. Visuomenės, šiuo atveju – menininkų, įsitraukimas labai svarbus ir galintis nulemti, kaip atrodys Lietuvos pašto ženklai. Kviečiame nedvejoti ir tapti jų autoriais.

Menininkai kviečiami kurti šiomis temomis:

- Vilniaus miestui – 700 metų
- Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos šimtmetis
- Jurgio Baltrušaičio 150-osios gimimo metinės
- Lietuvos raudonoji knyga
- Lietuvos kurortai. Druskininkai
- Lietuvos skalikas
- Edukacinei komisijai – 250 metų
- Šiuolaikinis lietuvių menas. Šokis
- Šv. Kalėdos ir Naujieji metai

Konkursui pateiktus pašto ženklų projektus nagrinės ir vertins Pašto mokytojų ženklo leidybos komisija, į kurios sudėtį patenka menininkai, istorikai ir filatelijos žinovai. Geriausiai temas atspindėjusiems ir pasižymintiems meninio sprendimo originalumu menininkams bus skirtos piniginės premijos nuo 150 iki 900 Eur.

Su konkurso laimėtojais, kurių projektai bus atrinkti

spausdinti, bus sudarytos autorinės kūrinio užsakymo sutartys. O už pašto ženklą ir papildomą filatelinę produkciją, pavyzdžiui, pirmos dienos voką ir pirmos dienos datos spaudą, bus išmokami nustatyti papildomi autoriai honorarai.

Per metus AB Lietuvos paštas išleis 20–25 pašto ženklus.

Pranešimas spaudai

SENIEJI FOTOGRAFIJOS PROCESAI SUGRĮŽTA Į ŠIANDIENOS KŪRYBĄ

Fotografijos muziejus rudenį pasitiko išskirtiniu renginiu, subūrusiu fotografijos tyrėjus, muziejininkus, archyvarus, restauratorius, senųjų fotografijos technikų praktikus iš Lietuvos ir užsienio.

Artūras Šeštokas. Ambrotipai (šlapio kolodijaus procesas).
Edvardo Tamošūno nuotr.

2022 m. rugsėjo 7–10 d. organizuotame jau antrajame Tarptautiniame senųjų fotografijos technologijų simpoziume dalyviai dalijosi patirtimi ir diskutavo apie analoginės fotografijos terminijos unifikavimo galimybes, aktualizavo opiausias fotografijos paveldo saugojimo problemas, pristatė ir originaliais pavyzdžiais iliustravo senųjų fotografijos technologijų identifikavimo metodus. Įvairiose istorinėse Šiaulių miesto vietose vyko analoginės fotografijos plenerai, fotografijos meistrai atvirosiose dirbtuvėse demonstravo senuosius fotografijos procesus. Istorinių miesto pastatų ir to paties laikmečio fotografijos technikų dialogo rezultatais tapo meninė ir fotografinio paveldo išsaugojimo vertę saugantys meistrų kūriniai.

Fotografinis vaizdas nuo to momento, kai buvo išrastos technologijos jį užfiksuoti, tapo svarbia asmeninės ir kolektyvinės istorijos dokumentavimo, komunikacijos bei meninės raiškos priemone. Tobulėjančios skaitmeninės technologijos ištūmė brangų ir daugiau laiko bei žinių reikalaujantį fotocheminį fotografijos gamybos procesą, tapusį muzealija, tyrimų ir pažinimo objektu. Visgi fotografinis paveldas ne tik nepraranda aktualumo ir visuomenės susidomėjimo, bet ir tampa įkvėpimu, galimybėmis ir autentiška meninės raiškos forma.

Apie analoginės fotografijos procesus šiandieninių fotografų kūryboje bei senosios fotografijos technologijų paveldo išsaugojimo aktualumą kalbamės su Atvirųjų fotografijos dirbtuvių įkūrėju, VDA Fotografijos ir medijos meno laboratorijos vedėju Gintu Kavoliūnu ir Vilijumi Žagrakaliu, fotografijos entuziastu, tyrinėtoju bei eksperimentuotoju.

– Kiek analoginės fotografijos procesų išmanymas, jų praktinis naudojimas reikšmingas šių dienų fotomenininkams? Kaip jie praturtina kūrybinį procesą?

Vilijus Žagrakalys:

– Fotografijos, kaip technologinio proceso, istorija trumpa – nepilni 200 metų.

Laiko bėgyje didelė dalis fotografijos pradininkų buvo panirę į ieškojimus, todėl fotografijos raiškoje imtos taikyti įvairios technologijos. Vystantis fotoaparatus techninėms galimybėms, susiformavo greito momento taikymas, fiksuojant įvairius vaizdus, portretus, daiktus ar nuotaikas. Atsirado daug fotografuojančiųjų, tik mažai patrauklaus produkto. Dar praėjusio amžiaus pabaigoje įvyko kardinalus posūkis į proceso praeitį visame pasaulyje. Šiandienius fotomenininkus patraukė pirmų fotografų nepakitę fotoatspaudai, išsilaikiusi kokybė – aukšta raiška ir nuotaiką formuojančios kompozicijos, kurios patrauklios žiūrovui. Visame pasaulyje pirmųjų fototechnikų naudojimas paskatino dalį besidominčiųjų išbandyti senuosius technologinius procesus. Dažniausiai išbandomi lengvesni išpildymo būdai, rečiau prisiliečiama prie sudėtingų procesų. Analoginės fotografijos procesas leidžia išsamiai įsigilinti parenkant motyvus ir mąstyti apie galimus technologinio proceso išpildymo rezultatus.

Cheminių medžiagų naudojimas skatina kiekvieną kūrėją apmąstyti galimus rezultatus, priklausančius nuo parenkamų nustatymų bei kompozicinių sprendimų. Šie klausimai neįkyla naudojant skaitmeną.

Susipažinus su analogine fotografija, atsiranda daugiau praktinių ir technologinių žinių, kurios atveria analoginės fotografijos patrauklumą ir skatina kūrybiniam bei technologiniams ieškojimams.

Gintas Kavoliūnas:

– Mano požiūris šiuo klausimu gąnėtinais radikalus. Kadangi aš fotografinį vaizdą traktuojau ne tik kaip vizualinę informaciją, koncepciją turintį kūrinį, bet ir kaip materialų meno objektą, man svarbu viskas – nuo idėjos, pasirinkto proceso ir jo galimybių iki atspaudų medžiagiškumo. Neįsigilinęs į procesus ir skirtingų procesų duodamas galimybes, šio teksto skaitytojas sunkiai gali suprasti, apie ką aš. Tad paaiškinu paprasčiau: kiekvienas fotografinio vaizdo gavimo procesas, nuo fotografavimo iki atspaudų gavimo, turi skirtingą

Simpoziumas.
Juozo Kazlauskio nuotr.

Juozas Petkevičius. Tonuota cianotipija.
Edvardo Tamošūno nuotr.

jautrumą šviesai, skirtingus negatyvo ar atspaudų formatus, skirtingus galimus vaizdo pagrindus – nuo įprasto popieriaus iki metalo ar keramikos, skirtingas tiražavimo galimybes – nuo vienetinio ir netiražavimo vaizdo iki kopijų tūkstančiais. Kūrėjas, neperpratęs skirtingų procesų teikiamų galimybių, negali pilnai išnaudoti savo potencialo. Tai tas pats kaip virti ar valgyti uogienę: kol neišragauji skirtingų uogienių, neišbandai skirtingų receptų, negali žinoti, koks bus skonis ir kuris tau labiausiai patiks... O štai man labiausiai patinka mamos daroma trinta šviežių laukinių žemuogių uogienė su cukrumi.

– Kuo svarbus senovinės fotografijos technologijų paveldo išsaugojimas, aktualizavimas šiandien?

Gintas Kavoliūnas:

– Senoji fotografija ir senieji procesai XIX a. buvo priskiriami amatui. Fotografija ilgus metus bėgo nuo amato link kūrybos ir šiuo metu yra taip toli pabėgusi, kad Lietuvoje tradicinio amato sąvade yra kaminkrėčiai, barzdaskučiai bei kitos garbios specialybės, tačiau fotografų, savo kūryboje naudojančių senuosius procesus ir viską (neretai net reikiamą įrangą) darančių savo

rankomis, nėra... Trūksta gilesnių studijų, platesnės ir visaapimančios fotografinės terminijos. Dėl žinių bei tyrimų trūkumo sudėtinga tinkamai aprašyti bei saugoti senuosius atspaudus, o šių dienų fotografai, rodos, dar tik iš naujo mokosi savo kūrybai naudoti kitokias raiškos galimybes. Tai gi tęstinumas buvo nutrūkęs... Senovinės fotografijos technologijų paveldo išsaugojimas aktualus kaip niekad: tik išmokęs abėcėlę, vėliau – gramatiką, gali parašyti romaną.

Vilijus Žagrakalys:

– Kultūros paveldas reprezentuoja kiekvieną valstybę, tautą, bendruomenę. Atkuriamos alternatyvios fotografijos naudotos bei naudojamos technikos ir technologijos – tai ištisas paveldo sektorius šiandien. Tai ne tik įdomus, nepažintas rezultatas, bet ir garantuotas jo išlikimas ateityje.

Daugelis fotomenininkų įvairiems motyvams pasitelkia kultūros paveldo objektus, jų detales ar fragmentus. Tai vienas iš patraukliausių būdų fiksuoti kultūros paveldo objektus.

Plačiau apie Tarptautinį senųjų fotografijos technologijų simpoziumą Šiauliuose <https://photosymposium.lt/>

GINTARĖ MARIJA ŪSĖ: „JEIGU GALI NEŠOKTI – NEŠOK“

Klaipėdoje gyvenanti 29-erių Gintarė Marija Ūsė nėra plačiai žinomas vardas – to priežastį moteris atskleidžia besijuokdama: „Šią vasarą ištėkėjau už kolegos.“ Ščavinskaitės pavardė žinoma daug geriau – 2018 m. ji su partneriu Nielsu Claesu laimėjo Auksinį scenos kryžių. Taip – su vis suskambančiu juoku – šokėja ir choreografė pasakoja apie gautą apdovanojimą, kelią link jo ir tai, ką veikty, jei nešokty.

- **Ar save jau laikote klaipėdiete?**
- Tiesą sakant, juokavau, kad nenurimsiu, kol nepagyvensiu visuose Lietuvos didmiesčiuose. Šiauliuose gimiau, Vilniuje mokiausi, Kaune ir Klaipėdoje dirbau – manau, kad ši ketvertuką jau užbaigiau. Save vadinčiau didmiestiete [juokiasi].
- Šiauliai visada liks mano širdy – aš ten gimiau, užaugau. Grįžus užplūsta daug sentimentų. Kolegos juokiasi, kad įvažiavus į Šiaulių rajoną grįžta mano šiaurietiškas akcentas.
- **Nuo ko prasidėjo jūsų, kaip šokėjos, kelias?**
- Ir darželyje buvo užsiėmimų, ir pradinėse klasėse mokytoja pakvietė į būrelį, tada ir pradėjau. Devintoje–dešimtoje klasėse buvau nuklydusi

nuo šokio ir galvojau, kad būsiu interjero dizainerė, tada lankiau dailę. Visgi supratau, kad šokis man atneša daug džiaugsmo, ir nusprendžiau sugrįžti. Vienuoliktoje klasėje jau žinojau, kad ir studijuosiu tai, ir šoksiu teatre.

Mokiausi Vilniaus kolegijoje. Tada išvažiavau į Kauną gyventi ir dirbti šokio teatre „Aura“. Po ketverių metų pajutau, kad reikia pokyčių. Su kolega nusprendėme, kad norime išeiti ir pastatyti savo spektaklį. Klaipėdoje turėjau gyvenamąją vietą – ten anksčiau gyveno mano jau tuomet amžinatilsi senelis. Sakiau kolegai: „Klausyk, turim kur apsigyventi, be to, girdėjau, kad Klaipėdoje Agnija Šeiko daro reikalus.“

Susitikome su ja, papasakojome savo idėją ir mums uždegė žalią šviesą statyti savo spektaklį – už jį vėliau buvome nominuoti ir laimėjome Auksinį scenos kryžių. Tai buvo labai sėkmingas startas, po kurio Agnija Šeiko mums pasiūlė pasilikti.

– **Kaip manote, kuo išsiskyrėte iš kitų, nominuotųjų Auksiniam scenos kryžiui?**

– Labai sunku atsakyti. Buvome nominuoti tarp subrendusių choreografų. Kuo mes buvome išskirtiniai? Turbūt padėjo šiuolaikinė stilistika. Andželika Cholina turi savo braižą – tai nėra visiškai šiuolaikinis šokis. Martynas Rimeikis dirba su baletu. Gal tiesiog tais metais taip padalino, kad šiuolaikinis laukas gautų [juokiasi]. Komisija neatskleidžia priežasčių – apdovanoja ir tiek. Jaučiamės labai pagerbti.

Ko nesitikėjome kurdami – tai gauti kokį nors apdovanojimą. Kai draugai pradėjo rašyti, kad esame nominuoti, buvo labai didelis šokas. Jauni žmonės net nesvajoja apie tokį apdovanojimą – atrodo, kad iki jo dar tolimą kelią reikia nueiti.

Nesakysiu, kad buvo nemalonu. Buvo labai malonu, džiaugiamasi. Bet motyvuoja ne apdova-

nojimai. Mane motyvuoja gyvenimas [juokiasi]. Būna, kad tarp šokėjų pajuokaujame: jeigu gali nešokti – nešok.

– **Esate ir šokėja, ir choreografė?**

– Drąsu taip sakyti. Kadangi sukūriau kelis spektaklius, tai teoriškai taip. Bet nevadinčiau savęs didžia choreografe – manau, kad tam dar ateis laikas.

– **Kas jus įkvėpia? Ar yra kokios nors išskirtinės temos, kurios jus domina?**

– Temos priklauso nuo laikotarpio: keičiasi pasaulis, keičiasi ir įkvėpimo šaltiniai. Mane visada domino žmogus kaip esybė, jo psichologija, vidiniai virsmai. Tai toks bendras dalykas, kuris nenustoja manęs nei stebinti, nei įkvėpti.

– **Ar sunki šokio kalba? Ar sudėtinga perduoti žiūrovui tai, ką nori pasakyti?**

– Kadangi esu šios profesijos atstovė, manau, kad pats dalykas – šokio kalba – nėra sunkus. Viskas priklauso nuo pasirinktų metodų, kaip tai perteiksi, – kartais jie suveikia, kartais ne visai. Šiuolaikinis šokis reikalauja daug eksperimentų, o su jais būna visai: būna sedėvų, būna ir į lankas.

– **Šokote ir spektaklyje vaikams. Kiek publika turi įtakos pačiam pasirodymui?**

– Grįžtamasis ryšys yra vos ne didžiausias mūsų, šokėjų, uždavinys. Visada labai smagu ir malonu matyti žmonių reakcijas, atsaką, susidomėjusias akis. Tai palaiko ugnį ir neleidžia jai užgesti.

Vaikų reakcija visada nuoširdesnė. Kaip jie mato, kaip jaučiasi, taip ir reaguoja: jeigu jiems nuobodu, matys, kad nuobodu. Saugusieji yra išmokyti, kaip būti, elgtis, dažnai netgi bijo savo nuomonę reikšti, nori būti korektiški.

– **Ką veikiate laisvalaikiu? Ar jo lieka?**

– Papildomai lankau *pole dance*, nes man labai patinka tas menas ir fizinis pasirengimas. Taip pat mėgstu siūti. Mano tėtis buvo siuvėjas, tas amatas man nėra naujas – užaugau stebėdama, kaip jis dirba, ir daug išmokau žiūrėdama. Tėtis padovanojo siuvimo mašiną, tai prasidėjo... Siuvu viską, ką sugalvoju, nuo kelnų iki paltų. Nesu profesionali siuvėja – mokausi darydama.

– **Jei nebūtumėte šokėja – kur savęs ieškotumėte?**

– Ko gero, muzikoje. Muzikos mokyklą baigiau grodama kanklėmis. Jos greičiausiai nebuvo mano instrumentas, bet muzika visgi yra labai didelė dalis mano gyvenimo. Man labai patinka dainuoti. Jeigu nešokčiau, ko gero, keliaučiau į tą pusę.

Asmeninio archyvo nuotraukos.

► **Šokėja.** Gintarė Marija Ūsė baigė Šiaulių S. Sondeckio menų mokyklą, choreografijos skyrių, Vilniaus kolegijoje įgijo šokio pedagogikos, šiuolaikinio šokio krypties bakalauro laipsnį ir pradėjo dirbti Kauno šokio teatre „Aura“ kaip profesionali šokėja. Ten dirbo su choreografais iš Lietuvos ir užsienio, pasirodė įvairiose pasaulio šalyse: JAV, Norvegijoje, Italijoje ir t. t.